

Narcís Monturiol i el submarí que posaria fi a totes les guerres (1819-1885)

Raül Aguilar Cestero
UPEC 2018

Aquest llibre ha estat editat en paper 100% Amic dels boscos, provinent de boscos sostenibles i amb un procés de producció de TCF (Total Chlorin Free), per a col·laborar amb una gestió dels boscos respectuosa amb el medi ambient i econòmicament sostenible.

Adaptació gràfica de la coberta: Kris Barnolas

- © Raül Aguilar Cestero
- © D'aquesta edició:
Icaria editorial, s. a.
Bailèn, 5 - planta 5
08010 Barcelona
www.icariaeditorial.com

Primera edició: juliol de 2018

ISBN: 978-84-9888-852-2

Dipòsit legal: B 12805-2018

Fotocomposició: Text Gràfic

Imprès a Romanyà/Valls, s. a.
Verdaguer, 1, Capellades (Barcelona)

Printed in Spain. Imprès a Espanya

SUMARI

Presentació	pàg. 5
Narcís Monturiol, una llum a l'avançada per Jordi Serrano, rector de la UPEC.....	pàg. 7
1 Família, infantesa i joventut en una època convulsa	pàg. 17
2 Republicà, pacifista i profeminista	pàg. 27
3 La utopia icariana de Cabet i el diari <i>La Fraternidad</i>	pàg. 37
4 Exili a França i insurreccions republicanes.....	pàg. 55
5 <i>El Padre de Familia</i> i els primers invents	pàg. 65
6 Retorn a la política activa, exili i persecució	pàg. 81
7 La navegació submarina	pàg. 101
8 La revolució de 1868 i la Primera República espanyola	pàg. 119
9 Vellesa i mort	pàg. 135
Bibliografia	pàg. 143

PRESENTACIÓ

Narcís Monturiol, una llum a l'avançada

Jordi Serrano

Rector de la UPEC

Quan ens referim a la memòria històrica normalment pensem en el franquisme o bé en la guerra, o fins i tot en la Segona República. Però poques vegades som conscients que la pèrdua de memòria afecta molt més enllà. Patim un desconeixement clamorós pel que fa a les persones i organitzacions republicanes i d'esquerreres del segle XIX. Per exemple, no era estrany que durant el franquisme ens expliquessin que l'inventor del submarí era Isaac Peral. Els franquistes sabien qui era Monturiol, nosaltres no. En honor a la veritat hem de

dir que el pobre Peral deia que les felicitacions que li donaven a ell al 1889 les havien de donar a Narcís Monturiol.

Aquests llibrets de les edicions de la UPEC —l'any passat ho vam fer sobre Abdó Terradas— ens il·luminen una mica en aquest món de personatges, revistes i partits que si s'haguessin produït a França, no diguem als EUA, i ja haurien estat objecte de desenes de pel·lícules.

En aquest brillant text de Raül Aguilar, hi surten espurnes d'aquest ambient de gent avançada que ens pot guiar en temps d'incerteses i perplexitats. En aquest pròleg, sense explicar-vos el que ve després, intentaré aportar-hi alguna reflexió.

Surt en aquest llibret el moviment ludita, molt maltractat per la historiografia reaccionària i estranyament també per la progressista, en el qual uns homes carregats de raons veien com les innovacions tecnològiques van significar l'empitjorament de les condicions de vida dels teixidors a mà i els pagesos durant tres generacions. No és estrany que gent com lord Byron se n'adonés i els lloés: «morirem lluitant o viurem lliures, i morin tots els reis menys el rei Ludd». El ma-

teix passa ara; la robotització —com abans la maquinització— no significa augments de sous ni reducció de jornada, que seria el lògic.

Treu el cap també en Ramon Xaudaró, el gran líder del Batalló de la Brusa. Així fou conegut el dotzè batalló lleuger de la milícia urbana de Barcelona, format el 1835 i integrat per elements obrers de tendències republicanes. Es distingí en les bullangues de 1836 i 1837. Els seus membres anaven uniformats amb una brusa llarga com la dels carreters, d'on provingué el nom de la unitat. Era, doncs, un autèntic exèrcit popular republicà i obrer. Xaudaró fa una primera constitució federal per a Espanya l'any 1832: «Bases d'una constitució política i dels principis fonamentals d'un sistema republicà». I és afusellat el 1837. Ara, quan hi ha massa gent que veu carlins en un mirall, podem veure qui es va oposar amb les armes als de «déu, pàtria, rei», òbviament els republicans. Els carlins sempre han estat monàrquics, abans i ara, sembla mentida haver-ho d'escriure. Fins i tot el republicà comunista Monturiol volia fabricar «canons per aniquilar carlins».

Monturiol desenvolupa una gran activitat per la igualtat de les dones amb la revista *La madre de familia*

i després *El Padre de Familia*. És, doncs, molt proper a John Stuart Mill pel que fa a la promoció del feminisme. No en va és l'autor del llibre *La submissió de les dones*, de 1869, un brillant al·legat feminista sobre la igualtat de drets de les dones.

Sura pel text que segueix una de les constants de la nostra història: la burgesia catalana incapaç de guiar la nostra història si no és aliada amb el poder i els cànons de l'estat espanyol. La burgesia quasi mai ha entès la necessitat de la capacitat emprenedora de l'esperit humà; de fet, ha estat molt poc liberal. Monturiol, a banda de les seves idees per construir un submarí, en tingué moltes més, per exemple la d'idear un mètode per transformar la llum del sol en energia per a la locomoció. La falta de suport dels governs i de la burgesia va fer que Josep Anselm Clavé, el 4 de juny de 1861, fes un discurs «que llegí en aquell acte amb els ulls vessant llàgrimes i arrencant delirants aplaudiments dels que l'escoltaven» pel seu amic Monturiol:

l'admiració ets del món si en terra estranya
haguessis vist la llum... fores més gran

Narcís Monturiol i el submarí que posaria fi a totes les guerres (1819-1885)

---

però ai, Narcís, vas néixer a Espanya
i aquest país és, per cert, ben dissortat

Monturiol fundà el periòdic *La Fraternidad* (1847-1848), el mateix nom que tindrà la primera coral de Clavé, amb el lema «de cadascú segons les seves capacitats, a cadascú segons les seves necessitats». Es definia com a «òrgan del *partit socialista espanyol*». Monturiol es definia a si mateix així: «soc un revolucionari, un revolucionari pacifista, un revolucionari d'idees, un revolucionari de consciències, soc enemic de la violència». També és autor de dos fullets: *De qué manera soy comunista* i *Mi credo comunista*.

Els marxistes, erròniament, tampoc van voler reivindicar aquests personatges, els titllaven de socialistes utòpics, se suposava que els «bons» eren els socialistes «científics». El cert, però, és que Friedrich Engels a la fi va acceptar, en el prefaci del *Manifest Comunista*, que el fill polític de tots ells, Francesc Pi i Margall, va ser el primer socialista a Espanya.

Llegir el passat dona lliçons per al present. Una de les coses que més sorprèn és com de fàcil és en la nostra vida política que els polítics republicans si-

guin detinguts, empresonats, acusats de sedició o hagin de marxar exiliats. Mentre escric aquestes línies està empresonat el conferenciant de la cloenda de la UPEC de l'any 2016 i membre del Consell Rector, Oriol Junqueras. Monturiol va viure exiliat a França força etapes de la seva vida, de tant en tant baixava a veure la seva família. Era tan freqüent l'escena que podien passar coses com aquesta: La policia va a casa seva a buscar-lo. Truquen a casa seva, l'Emília, la seva dona, diu:

—No és a casa.

—I l'home que seu a la taula?

—És el seu germà.

—Per servir-los— diu Monturiol.

I se'n van.

En un dels judicis el defensa Pere Montaldo, un dels que intenta fundar una Icària als EUA. Montaldo diu al judici contra Monturiol:

—No és culpable de res perquè només ha parlat de moral i ètica.

Narcís Monturiol i el submarí que posaria fi a totes les guerres (1819-1885)

La resposta va ser explícita i contundent:
—Exacte, precisament per això el condemnem!¹

El franquisme volia que mai no sabéssim que voler fer un submarí i voler acabar amb l'exploració de l'home per l'home era una sola causa per a molta gent. Ens ho explica bé Fernando Garrido:

Los que buscáis una lengua universal
el movimiento continuo
la extinción de la miseria
la fraternidad entre los hombres
la dirección de los globos
la navegación submarina

Per Monturiol «la política nasqué per produir el dret al lliure examen i el sistema de majories; el socialisme ha estat conseqüència del dret del lliure examen i la ciència comunista és la que reuneix en un sol focus totes les llums humanes».

En la làpida mortuòria va fer escriure en referència als seus cinc fills morts —Emili, Filomena, Lluís, Adelaida i Delfina—: «com més grans eren, més gran fou

---

1. Ho podria haver dit Pablo Llarena.

la nostra pena. Que les vostres restes facin del món un lloc millor i que el nostre dolor contribueixi a fer millor la humanitat».

Matthew Stewart² ens diu molt encertadament en referència a Narcís Monturiol:

La història no segueix un argument. És una narració la fi de la qual s'esvaeix en el temps, canviant constantment de forma, exigint revisions del passat. Però, de vegades, algú ens mostra un punt fix a l'horitzó, un ideal, com un far en la distància, que ens ajuda a orientar-nos durant un temps.

---

2. Matthew Stewart: *El somni de Monturiol. L'extraordinària història de l'inventor del submarí que volia salvar el món*. Editorial Graó. Barcelona, 2009.

